

Kampioenen uit heel de wereld streden zaterdag in Dordrecht om de Nederlandse titel snelschaken en het prijzengeld. Het werd een nek-aan-nekrace, vol emotionele uitbarstingen en met vuile trucjes.

Acht zetten binnen drie seconden

Niels Posthumus
Dordrecht

Sommige schakers kunnen echt geen genoeg krijgen van hun sport. Terwijl menig amateur zaterdag in Dordrecht na het NK snelschaken verzucht een paar weken geen spelbord meer aan te raken, beginnen Nederlands kampioen schaken Jan Smeets en zesvoudig nationaal titelhouder Loek van Wely na hun 34 officiële wedstrijden nog een extra potje. Voor de lol. Nog snel even voor de prijsuitreiking.

Het raakt rumoerig om hen heen. De 200 deelnemers aan het NK snelschaken drommen samen in de aula van het Dordtse Da Vinci-college, waar eerder die dag steeds de twintig sterkste partijen, die van de professionele grootmeesters, zijn afgewerkt. Tijdens het negen uur durende toernooi was het er doodstil geweest, het slaan op de schaakklokken het enige geluid, oplopend in mate van histerie naarmate de spelers meer in tijdnood kwamen. Tik...tak... tik-tak... tiktak... tiktaktik-taktiktak.

Vijf minuten bedenktijd hebben spelers elk per partij bij snelschaken. Een tweekamp duurt dus maximaal twintig minuten. Dan is er vijf minuten rust, en op naar de volgende wedstrijd. Een hele dag lang. Zeventien keer opladen, zeventien keer uiterste concentratie. „Snelschaken is mentaal bijzonder zwaar”, benadrukt Ben Sitton van de organisatie.

Het NK snelschaken hanteert een Zwitsers spelsysteem. Dit betekent: geen afvalrondes. Elke ronde koppelt een computer uit alle 200 deelnemers de twee spelers aan elkaar die in de tussenstand het dichtst bij elkaar staan en die dag nog niet tegen elkaar hebben gespeeld. Zo speelt iedereen evenveel wedstrijden, maar komen de profs altijd tegen elkaar te spelen in de aula. Een tribune loopt als een soort betonnen amfitheater omhoog richting een drukkend hete tweede zaal boven met nog eens tachtig spelborden. Daar zitten de schaakliefhebbers als schrijver Tim Krabbé, die niet meedoen voor de prijzen. „Hoger dan de dichtste plek komen de amateurs niet”, verzekert Sitton.

Het NK snelschaken is buitengewoon sterk bezet dit jaar. Niet alleen Nederlandse toppers als Smeets, Van Wely en voormalig nummer twee van de wereld Jan Timman strijden er om het prijzengeld van 7500 euro.

Veel tijd om na te denken hebben de deelnemers aan het NK snelschaken niet.

FOTO ARIE KIVIET

‘De druk is lager dan bij gewoon schaken. Daardoor durf ik meer op het bord’

Viktor Erdos

Ook uit Finland, Venezuela, Brazilië, Rusland en de Verenigde Staten zijn wereldtoppers ingevlogen. Viktor Erdos, titelverdediger, is met de auto gekomen uit Hongarije. Waarom hij zo goed is in snelschaken? „Het is minder belangrijk dan normaal schaken”, zegt hij. „De druk is lager. Daardoor durf ik meer op het bord.”

Toch is het NK snelschaken verre van vrijblijvend. „Iedereen wil win-

nen”, zegt Smeets fel. „Er zijn geldprijzen te winnen.” Het fanatisme groeit zichtbaar naarmate de middag vordert. De reacties aan de wedstrijdborden worden emotioneler. De vermoeidheid begint na urenlange concentratie bovendien toe te slaan. Zo loopt schaaklegende Timman rond vier uur ‘s middags geïrriteerd weg bij een interview. „Ik heb hier geen zin in nu. Ik heb net heel slecht gespeeld. Ik ben moe.”

Voorkomen dat je slecht speelt, is belangrijker dan goed spelen, legt Sitton uit. Wie de minste blunders maakt, wint. Zo verliest de Oezbeekse wereldkampioen schaken uit 2004, Kasimdzhanov, het toernooi door een enorme blunder tegen Smeets in de veertiende tweekamp van de dag. „Hij gaf zomaar zijn laatste toren weg”, zegt Smeets. „Zo’n fout moet wel met vermoeidheid te

maken hebben.” De misstap betekent een 2-0 verlies voor Kasimdzhanov. Drie rondes later blijkt dat hij voor de titel een half punt te kort komt. Yasser Seirawan, voormalige schaakkampioen van de Verenigde Staten, zegeviert. Smeets eindigt als beste Nederlander op plek zes. Timman valt uit de top-30.

Dat snelschaken een vuil spelletje kan zijn, bewijst titelverdediger Erdos in de laatste partij tegen Smeets. De Nederlander had er eerder in het toernooi voor gewaarschuwd. „Met nog maar een paar seconden op de klok, gebeuren er wel eens dingen die reglementair niet door de beugel kunnen”, had hij gezegd. „Spelers wachten niet meer tot tegenstanders hun zetten hebben afgemaakt, ze gooien de speelstukken letterlijk over het bord of ze slaan veel te vaak op de klok, zodat tegenstanders kost-

bare seconden verliezen.” Erdos doet het in de slotpartij allemaal, al dan niet bewust. Het gaat te snel voor de scheidsrechters om er een gedegen oordeel over te vellen; aan het einde van een partij doen spelers soms wel acht zetten binnen drie seconden.

De vrede is snel weer gesticht. Want het NK snelschaken is er ook voor de gezelligheid. Hoe serieus het prijzengeld ook is, het blijft een tussendoortje op de kalender. Zo kwam een lading deelnemers één dag eerder aan uit Moskou, om zondag meteen weer vertrekken, op weg naar een volgende ‘normaal’ toernooi. De meeste grootmeesters snelschaken maar zo’n twee keer per jaar. Het zal even omschakelen worden, denkt Smeets. „Het gevaar bestaat dat je in de snelle modus blijft hangen.” En haast is bij echt schaken natuurlijk nou juist niet de bedoeling.